

Könyvszemle

SIPOS JÚLIA GONDOZÁSÁBAN

KÖRMENDY IMRE: URBANISZTIKAI REFLEXIÓK – GONDOLATOK AZ EMBERRŐL, A VÁROSRÓL ÉS A VILÁGRÓL Mozaikok egy urbanista életművéből

A Magyar Urbanisztikai Társaság kiadásában jelent meg a társaság két cikluson keresztül működő korábbi elnökének, Körmendy Imrének *Urbanisztikai reflexiók – Gondolatok az emberről, a városról és a világról* című esszéketete.

Régóta várt mű. A szerző urbanisztika területén eltöltött, több mint négy évtizedes munkásságának lenyomata. Gondolatok, ahogyan az alcím is fogalmaz, amit előadásokban, szakmai konferenciák hozzászólásaiban, szakmai folyóiratok hasábjain, szakmai beszélgetésekben már megosztott velünk a szerző. Gondolatok, amelyeket a megélt szakmai és élettapasztalatok csiszoltak tovább, amelyek ez idáig összegyűjtve, témákba rendszerezve, fejezetekbe sorolva nem jelentek meg. Gondolatok, amelyek e könyv által már nem illanhatnak el, megőrzi őket az írás.

Schneller István írja az *Előszó*ban: „...három dolog jellemzi a jó településmérnököt ...az etikus magatartás, a széles körű általános műveltség és a szakmai hozzáértés.” Ebben a sorrendben. Schneller nem is hagy kétséget felőle, hogy Körmendy Imre rendelkezik ezekkel a tulajdonságokkal.

A szerző szakmai hozzáértése az építészmérnöki diploma megszerzését követően településtervezőként, majd a jogalkotást előkészítő köztisztviselőként csiszolódott. Az urbanisztika sokszínűségét az életpálya változásai is tükrözik, amelyekben a szerzőnek alkalma volt különböző nézőpontból vizsgálni és véleményt formálni. A 2000-es évek közepén a tájépítésképzés hazai központjában a saját oktatási kereteik tágításával és a mesterfokú településmérnök-képzés beindításával jelentős lépéseket tettek az urbanisztikai ismeretek oktatása terén. A szerző a megalakuló (a korábban idézett Schneller István által vezetett) új tanszék munkatársa lett. Oktatóként a tudás átadásában, az urbanisztika szakmai szervezete, a Magyar Urbanisztikai Társaság elnökeként pedig az etikus szakmai álláspont képviselőjeként elkötelezettjeként tevékenykedett. A szerző széles körű műveltségét tanúsítják a könyvben megfogalmazott gondolatokhoz kapcsolódó irodalmi példák.

A vaskos kötet a kötelező kellékeken (az előszón – mindjárt kettőn is – és a képek jegyzékén) túl, a mű keletkezési körülményeiről szóló bevezető és összegző fejezet mellett, hét témakörbe rendezett további harminc fejezetet tartalmaz. Egyik sem a város építészeti részleteiről, sokkal inkább a város társadalmi kérdéseiről, az átrendeződő értékrendekről, a városi lét emberi lelkekben való tükröződéséről szól.

A legnyugtalanítóbb gondolatok, a makacsul visszatérő és megválaszolatlan kérdések többször, többféle megközelítésben is előkerülnek a fejezetek között. *A városrendezés jelene és lehetséges jövője* fejezetben arra figyelmeztet (Meggyesi Tamás professzort idézve), hogy a tisztán szakmai elvekre épülő városfejlesztés, várostervezés megszűnt, helyébe az ingatlanfejlesztés lépett. A helyi és országos szinten is mind nagyobb teret nyerő, ellenőrizetlen és összehangolatlan gazdasági érdekek szétzilálják a településszerkezetet, illetve a térségi hálózatokat. A verseny fetiszizálásával kapcsolatban utal a játékelmélet azon tételére, amely szerint „a versengés az élet számos területén nem hoz jó eredményt, helyette az együttműködésre és összehangolásra, közösségi feladatellátásra van szükség”. Nem áll meg ezen a ponton. A kritikai észrevételek érintik a társadalmi együttműködés lehetőségét elvető, annak intézményesült formáit lebontó hatalom működését is. A társadalmi igények figyelembevételének szükségességét ebben a fejezetben profán hasonlattal világítja meg: „egyetlen józan ember sem használ egy olyan autót, aminek ugyan egészen kiváló a motorja, de nincs féke”. Ugyanerre a kérdésre a *Helyreállítási feladatok – társadalmi igények* fejezetben más megközelítésben keresi a választ. Ferenc pápa *Laudato si’ – Áldott légy* kezdetű enciklikájának soraival figyelmeztet: „minden, ami károsítja ezeket az intézményeket (a társadalmat szabályozókat), olyan káros hatásokkal jár, mint a szabadság elvesztése, az igazságtalanság és az erőszak”.

Ahogy a város sem egy lezárt, befejezett mű, a szerző is óvakodik a kijelentésektől. Inkább töpreng, elemez, kérdez, összehangol. Stílusa gördülékeny, érthető, magával ragadó. Olyan, mint egy gondolatfolyam, amelyben a szerző egyedi asszociációi korábbi emlékképeinek újabb és újabb tömegét hozzák a felszínre, rengeteg irodalmi és szakirodalmi példával alátámasztva. A könyvet olvasva vele utazni nagy kaland egy hihetetlenül gazdag gondolatvilágban. Bámulatos, hogy mennyi mindent képes a várossal, a településsel kapcsolatban előhívni és összekötni. A városi léttel összefüggésben járja körül a csend, a szépség és a kicsinység fogalmát.

Az egész könyvet átszövi a felelősség érzése, az elkötelezettség, amely a biztos szakmai tudáson túl, a hagyományos értékek tiszteletében gyökerezik, és a megvallott hit világából való. *A szépség és a város* fejezetben nem mulasztja el az olvasót arra is emlékeztetni, hogy „a város nem utópiákra, hanem a *múltra épül*”. *Emberi lépték – A kicsi szép* fejezetben magyarázatot keres arra a kérdésre, hogy miért keresi az ember a meghitt, kis közösségeket, és hol találja meg azokat,

mit nyújt a megtalált fizikai és lelki környezet a számára. A válasz keresésében irodalmi és szakirodalmi példák sokaságát fűzi össze. A fejezetről fejezetre megidézett szerzők: Batár Attila, Borsos Miklós, Ferenc pápa, Granasztói Pál, Illyés Gyula, Jan Gehl, Meggyesi Tamás, Ottlik Géza, Pilinszky János, Szerb Antal, Weöres Sándor és a mindenütt visszatérő, viszonyítási alapot jelentő Chiara Lubich.

Ő a mérték. Nem véletlenül. A szerző lelki rokonsága a Mária Művét (a Fokoláre Mozgalmat) alapító Chiara Lubich lelkiségével, a közösségi létről, a család fontosságáról vallott nézeteivel, visszatükröződik az írásokban.

...és miért „*Mozaikok egy urbanista életművéből*”? Mert hisszük, reméljük, hogy ez az életmű még nem teljes, nem befejezett. S mint a szerző a József Attilát idéző első fejezetben, mi is a költő szavaival bátorítjuk őt:

„igy kérünk: Ül le közénk és mesélj.
Mondd el, mit szoktál, bár mi nem feledjük,
mesélj arról, hogy itt vagy velünk együtt
s együtt vagyunk veled mindannyian,”

(Körmendy Imre: *Urbanisztikai reflexiók – Gondolatok az emberről, a városról és a világról*. Budapest: Magyar Urbanisztikai Társaság, 202, 382 o.)

Gerzánics Annamária

kandidátus, táj- és kertépítésmérnök,
városépítési és városgazdasági szakmérnök